

Rīcības plāns

Vidzemes reģiona viedās specializācijas tālākai ilgtspējīgai attīstībai 2020 - 2022

Vidzemes plānošanas reģions
Cēsis / 2019

ecoRIS3
Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund

Izmantotie saīsinājumi

- VPR** Vidzemes plānošanas reģions
- EM** Ekonomikas ministrija
- MK** Ministru kabinets
- ES** Eiropas Savienība
- IT** Informācijas tehnoloģijas
- IZM** Izglītības un zinātnes ministrija
- LAD** Lauku atbalsta dienests
- LIAA** Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
- MVU** Mazie un vidējie uzņēmumi
- P&A** Pētniecība un attīstība
- RTU** Rīgas Tehniskā universitāte
- LU** Latvijas Universitāte
- SAM** Specifiskā atbalsta mērķis
- ZM** Zemkopības ministrija
- NFI** Norvēģijas finanšu instruments
- VARAM** Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
- ViA** Vidzemes Augstskola
- IoT** fizisku ierīču starptīklošana
- TRL** inovācijas tehniskās gatavības līmenis
- SVID** stratēģijas plānošanas instruments
- CFLA** Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
- LAD** Lauku atbalsta dienests

Iesaistītās organizācijas

VPR – ecoRIS3 projekta partnera organizācija;

EM – atbalsta instrumentu politikas veidotājs Latvijā, VPR sadarbības partneris jauno ideju izvērtēšanai. Institūcija arī veic jauno nacionālā inovāciju finansējuma atbalsta instrumentu izstrādi uzņēmējiem;

LIAA – ievieš esošās atbalsta programmas, informēšanas pasākumu organizators par virkni 1.2.1. finansējuma iespējām komersantiem;

VARAM – atbalsta ar idejām par aktivitātēm, kuras veicamas, lai veicinātu inovācijas reģionā un iesaistās rīcības plāna izstrādē;

CFLA – informē uzņēmējus par tās administrētajām atbalsta programmām;

ZM – atbildīga par Lauku attīstības programmas izstrādi, kas ietekmē arī nelauksaimnieciskos komersantus;

LAD – administrē Lauku attīstības programmas instrumentus;

Augstākās izglītības un pētniecības organizācijas, kas darbojas reģionā;

Uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas;

Vidzemes reģiona pašvaldības – piedalījušās apspriedēs par situācijas izvērtējumu un rīcības plānā iekļaujamajām darbībām;

MVU – interviju, tematisko diskusiju laikā vērtējuši atbalsta sistēmu un snieguši priekšlikumus potenciālajiem uzlabojumiem.

Plānā iestrādātas rīcības, kuras darba grupas uzsvērusi kā prioritāri nepieciešamas, lai veicinātu lielāka uzņēmēju skaita iesaisti viedās specializācijas izaugsmē reģionā.

Projekts: ecoRIS3 – reģionālo politikas instrumentu uzlabošana ilgtspējīgas inovāciju ekosistēmas viedās specializācijas jomu atbalstam

Partnera organizācija: Vidzemes plānošanas reģions

Valsts: Latvija / NUT3 **reģions:** Vidzeme

Kontaktinformācijai: Vidzemes plānošanas reģions

E-pasts: vidzeme@vidzeme.lv

Tālr.: +371 64116080

Politikas konteksts

Rīcības plāna mērķis ir atbalstīt sekojošas ES reģionu izaugsmes iniciatīvas:

1. Ieguldījumu izaugsmei un nodarbinātībai programma
2. Eiropas teritoriālās sadarbības programma
3. Citus reģionālās attīstības politikas instrumentus

Politikas instrumenti, kas veido rīcības plāna tiesisko pamatu:

1. Vidzemes plānošanas reģiona viedās specializācijas rīcības vadlīnijas 2014-2020
2. VPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030
3. Eiropas Komisija, Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3); The Regulation (EU) 1301/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013
4. IZM, Viedās specializācijas stratēģija/2013

Rīcības plāns ietekmēs:

Darbības programmu “Izaugsme un nodarbinātība”. Ietekmējamā politikas instrumenta nosaukums: Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.2.1. specifiskos atbalsta mērķus “Palielināt privātā sektora investīcijas P&A” atbalsta pasākumi.

Identificētā risināmā problēma:

Vidzemes reģionā viedās specializācijas izaugsmes atbalstam piesakās salīdzinoši mazāk uzņēmumu nekā citos Latvijas reģionos, kā arī reģiona pievienotās vērtības izaugsme ir lēnāka². Lai veicinātu reģiona konkurētspēju caur izaugsmi un nodarbinātību, rekomendējams veikt atbalsta pasākumus.

1 Definīcija-Pievienotā vērtība ir produkcijas vērtība, no kuras atskaitīta ražošanā izlietoto preču un pakalpojumu vērtība. Pievienotā vērtība rāda produkta tirgus vērtības pieaugumu, kas ir radies saimnieciskās darbības rezultātā. Avots: CSP

2 Pētījums par “Vietējo un reģionālo inovāciju ekosistēmu atbalsta politikas instrumenti Vidzemes reģiona viedās specializācijas ilgtspējīgai attīstībai Vidzemes reģionā”/ ecoRIS3 Interreg Europe/ Vidzemes Plānošanas reģions

Projekta mērķi:

1. Reģionālo politikas instrumentu uzlabošana ilgtspējīgas inovāciju ekosistēmas viedās specializācijas jomu atbalstam, lai sasniegtu RIS3 kopīgo mērķi – palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā.
2. Attīstīt videi draudzīgas uzņēmējdarbības un inovāciju atbalsta sistēmas partneru reģionos.

Rezultatīvais rādītājs, kuru plānots ietekmēt:

Uzņēmumu skaits, kuri pieteikušies atbalstam Specifiskā atbalsta mērķa (turpmāk – SAM) 1.2.1. programmās.

Būtiskāko politikas instrumentu, kas veido rīcības plāna tiesisko pamatu, rezumējums:

- ⌘ **Vidzemes plānošanas reģiona viedās specializācijas rīcības vadlīnijaš 2014.-2020.**
- ⌘ **Prioritārais virziens:** pētniecības un inovāciju veicināšana Vidzemes reģiona uzņēmumos
- ⌘ **Investīciju prioritāte:** uzņēmējdarbības ieguldījumu veicināšana pētniecībā un inovācijā; veicināt sadarbību un tehnoloģiju pārnesi starp uzņēmumiem un pētniecības centriem, jo īpaši veicinot ieguldījumus produktu un pakalpojumu attīstībā prioritārajās jomās, veicināt digitalizāciju un eksporta pieprasījumu, atbalstīt praktiskos pētījumus un inovāciju ieviešanu uzņēmumos.
- ⌘ **Īpašais mērķis:** palielināt inovāciju un pētniecības aktivitātes MVU, radot augstas pievienotas vērtības produktus un pakalpojumus.
- ⌘ **Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030**

Politikas instrumenta pamatā ir Vidzemes plānošanas reģiona ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas stratēģija, kurā ietverts reģiona ilgtermiņa attīstības redzējums, stratēģiskie mērķi, telpiskās attīstības perspektīva un attīstības prioritātes.

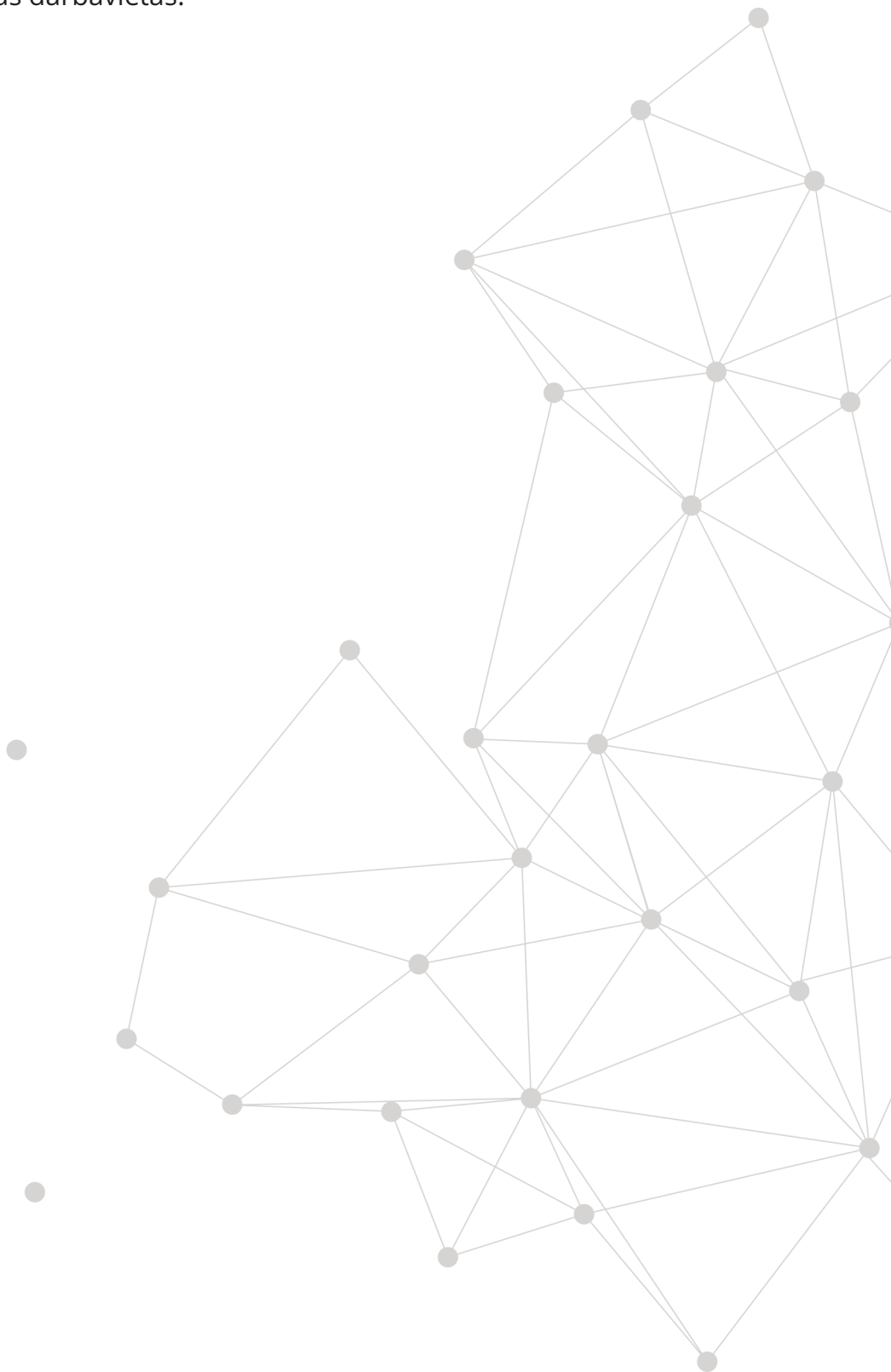
Ilgspējīgas attīstības stratēģija paredz, ka tagadējām un nākamajām paaudzēm tiek nodrošināta kvalitatīva vide un līdzsvarota ekonomiskā attīstība, tiek racionāli izmantoti dabas, cilvēku un materiālie resursi, tiek saglabāts un attīstīts dabas un kultūras mantojums. Politikas instrumenta īpašnieks ir Vidzemes plānošanas reģions.

Reģiona stratēģija veidota ar ilgtspējīgas attīstības uzstādījumu, un to caurvij savstarpēji saistītas dimensijas – sociālā (sabiedrības spējas un darbība), ekonomiskā (līdzekļi mērķu sasniegšanai) un vides dimensija, kas skatīta caur ekoloģisko pieeju un izpaužas kā nozīmīgi apstākļi attīstības procesam.

3 Pētījums „Vidzemes plānošanas reģiona viedās specializācijas iespējas” un tā izstrādātās rīcības vadlīnijas. Avots [http://www.vidzeme.lv/lv/petijums_vidzemes_planosanas_rejona_viedas_specializācijas_iespejas/](http://www.vidzeme.lv/lv/petijums_vidzemes_planosanas_rejiona_viedas_specializācijas_iespejas/)

Vidzemes reģiona viedās specializācijas izaugsmes vadlīnijas⁴ ir pakārtotas kopējai reģiona izaugsmes stratēģijai. Izmantojot ecoRIS3 projektu, tiek papildināta un uzlabota esošā inovāciju ekosistēma Vidzemē, uzlabota atbalsta sistēma un veicināts uzņēmumos ieviest inovācijas. Vidzemes reģionā ir attīstīta kokapstrāde, pārtikas un dzērienu ražošana, kā arī strauji pieaug informācijas tehnoloģiju pakalpojumi, kas būtu jāizmanto, jo minētās jomas ne tikai ir ilgtspējīgas un draudzīgas videi, bet arī sevī ietver nozīmīgu izaugsmes potenciālu, kas rada ne tikai pievienoto vērtību reģionam, bet arī konkurētspējīgi apmaksātas darbavietas.

4 turpat

PAMATINFORMĀCIJA

Veiktās izpētes galvenie secinājumi.

Pētījumā⁵ secināts, ka nav nepieciešams izslēgt kādu no līdz šim esošajām Vidzemes plānošanas reģiona (turpmāk- VPR) RIS3 atbalstāmajām nozarēm, bet ņemt vērā, ka Vidzemē ir astoņas visperspektīvākās, līdz ar to prioritāri atbalstāmās jomas viedās specializācijas izaugsmei. Tirgus dati, uz kuriem balstās veiktā izpēte, reģiona līmenī ir pieejami pa statistiskajām tautsaimniecības nozarēm, nevis pa Latvijā izvirzītajām RIS3 jomām. Līdz ar to iegūtie secinājumi ir pa nozarēm, kas attiecīgi reflektē pret RIS3 jomām. Piemēram, zināšanu ietilpīga bioekonomikas attiecas gan uz koksnes izstrādājumu, pārtikas un dzērienu ražošanu, rekreāciju un ilgtspējīgu tūrismu, nemetālisko minerālu apstrādi un citām nozarēm. Līdzīgi informācijas un komunikācijas tehnoloģijas RIS3 joma ir attiecināma uz gandrīz visām tautsaimniecības nozarēm. VPR definētie esošie viedās specializācijas prioritārie virzieni atbilst aktuālajām globālās ekonomikas tendencēm un izaicinājumiem. 1. attēls.

Piecas viedās specializācijas jomas Latvijā / VPR	Nr.p.k.	Viedās specializācijas perspektīvākās apakšjomas - nozares VPR 2014 - 2022	VPR augstas pievienotās vērtības spēcīgās nozares 2014-2016	Nozares ekonomiskās izaugsmes prognozes nākotnē	Rīcības plānā iekļaujama rekomendācija
<p>Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas</p> <p>Biotehnoloģijas (t.sk. biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija)</p> <p>Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas</p> <p>Viedā enerģētika</p> <p>Zināšanu ietilpīga bioekonomika</p>	1	Koksnes izstrādājumi - kokapstrāde/ mēbeļu ražošana	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Strauji pieaugoša	Pastiprināt
	2	Pārtikas un dzērienu ražošana	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Pieaugoša	Pastiprināt. Koncentrēties uz augstas pievienotās produktu ražošanas atbalstu. Aktuāls talantu piesaistes un pētniecības pārneses uz industriju jautājums
	3	Informācijas tehnoloģijas, īpaši informācijas pakalpojumi - datorprogrammēšana	Strauji augoša augstas pievienotās joma VPR	Strauji pieaugoša	Pastiprināt
	4	Nemetālisko minerālu apstrāde	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Pieaugoša	Pastiprināt
	5	Loģistikas pakalpojumi - transports un uzglabāšana	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Pieaugoša	Pastiprināt
	6	Attālināti (eksportspējīgi) profesionālie pakalpojumi (zinātniskie, tehniskie, arhitektu, finanšu, uzņēmējdarbības, juridiskie pakalpojumi)	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Pieaugoša	Attīstīt, veicināt pastarpināti ar IT jomu
	7	Moderno tehnoloģisko iekārtu un ierīču uzstādīšana/ apkalpe	Nozīmīga augstas pievienotās joma VPR	Pieaugoša	
	8	Biomases izmantošana ķīmiskajai pārstrādei un enerģijai	Nav identificēta pašlaik kā augstas pievienotās joma VPR, augsts potenciāls	Strauji pieaugoša	Pastiprināt, īpaši saistībā ar augstas pievienotās vērtības produktu iegūvi no koksnes biomasas

1. attēls. Pētījumā identificētie, rīcības plānā iekļautie VPR viedās specializācijas prioritārie virzieni, to izvērtējums pret saistītās nozares pievienotās vērtības izaugsmi reģionā, nozares ekonomiskās izaugsmes prognozēm nākotnē un pētījuma rezultātā sniegtās rekomendācijas viedās specializācijas attīstībai. Avots: pētījuma darba komandas ekspertu apkopota informācija, balstoties uz kvantitatīvu un kvalitatīvu metožu daudzfaktoru sintēzi.

⁵ Pētījums "Vietējo un reģionālo inovāciju ekosistēmu atbalsta politikas instrumenti Vidzemes reģiona viedās specializācijas ilgtspējīgai attīstībai Vidzemes reģionā" GALA ZIŅOJUMS/ ecoRIS3 Interreg Europe/ Vidzemes Plānošanas reģions/

Vidzemē **visperspektīvākie, līdz ar to prioritāri** atbalstāmie rīcības virzieni nozaru aspektā viedās specializācijas jomu pārvaldībai un tālākai ilgtspējīgai attīstībai reģionā ir sekojoši:

1. Koksnes izstrādājumi - kokapstrāde/ mēbeļu ražošana;
2. Pārtikas un dzērienu ražošana;
3. Informācijas tehnoloģijas, īpaši informācijas pakalpojumi – datorprogrammēšana;
4. Nemetālisko minerālu apstrāde;
5. Loģistikas pakalpojumi - transports un uzglabāšana;
6. Attālināti (eksportspējīgi) profesionālie pakalpojumi (zinātniskie, tehniskie, arhitektu, finanšu, uzņēmējdarbības, juridiskie pakalpojumi);
7. Moderno tehnoloģisko iekārtu un ierīču uzstādīšana/ apkalpe;
8. Biomasas izmantošana ķīmiskajai pārstrādei un enerģijai.

Šajos sektoros VPR uzņēmumiem ir vērtīgi resursi un kompetences, un tie palīdz uzņēmumiem palielināt klientiem piedāvāto vērtību. Tas tiek panākts, uzņēmumiem palielinot diferenciaciju vai samazinot ražošanas izmaksas caur viedās specializācijas attīstību, tādējādi veicinot reģiona konkrētās nozares transformācijas izaugsmi uz augstākas pievienotas vērtības produktu radīšanu.

Reģiona novērtējuma, SVID un ekspertu analīzes rezultātā ir identificētas trīs pamata jomas, kurās pašlaik Vidzemes reģions saskaras ar visbūtiskākajiem šķēršļiem atbalsta trūkumā, un kuri analīzes rezultātā ir identificēti kā nozīmīgas barjeras viedās specializācijas ieviešanai Vidzemes reģionā:

1. Uzņēmējdarbība un inovācijas;
2. Sadarbība starp uzņēmējdarbības, pārvaldības, pētniecības un izglītības sektoru;
3. Cilvēkresursi.

Pētījumā identificēti 10 paši būtiskākie šķēršļi viedās specializācijas izaugsmē Vidzemē:

1. Informācijas trūkums par atbalstu pieejamību MVU un izpratne par iespējām, ko sniegtais atbalsts sniedz konkrētai uzņēmējdarbībai;
2. Grūtības nodrošināt kvalificētu darba spēku lauku teritorijās vispārīgi;
3. Kvalificēta darba spēka trūkums Vidzemes reģiona spēcīgajās jomās;
4. Sadarbības trūkums ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām (gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās) nacionālā līmenī, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu laikus;
5. Atbalsta pieteikumos un atskaitēs lietotās valodas sarežģītība, kas ir grūti izprotama;

6. Birokrātiskais slogs, lai pieteiktos un saņemtu atbalstu;
7. Talantu un līderu aizplūšana;
8. MVU nepietiekama izpratne par tirgus/u pieprasījumu (MVU nepietiekoši resursi profesionālai tirgus pieprasījuma analīzei);
9. MVU resursu (finanšu, cilvēkkapitāla, laika) nepietiekamība inovāciju izveidei, tai skaitā inovāciju izveides pētniecībai un attīstībai;
10. Grūtības piesaistīt pasaules mēroga līderus.

Identificējot būtiskākos šķēršļus viedās specializācijas veiksmīgai ieviešanai reģionā, ir radīta bāzes informācija, lai izvērtētu VPR projekta partnerības reģionā veiksmīgākos piemērus un novērtētu to pārneses iespējas uz Vidzemes reģionu, atbilstoši reģiona vajadzībām.

Pieredzes un labās prakses apmaiņa.

Pētījuma ietvaros tika padziļināti analizēta Projekta partneru labās prakses piemēri ar mērķi identificēt piemērotākos labās prakses gadījumus Vidzemes reģionam. VPR projekta ecoRIS3 ietvaros projekta partnervalstis ir Spānija, Īrija, Portugāle, Lietuva, Somija, Itālija. Identificētie labās prakses piemēri tika sadalīti pa sekojošām jomām: uzņēmējdarbības atbalsts, uzņēmējdarbība, publiskais sektors, inovācijas un zinātne, pilsētvide, sports un kultūra, apmācības. Vairāk kā puse (55%) Projekta partneru labās prakses piemēru ir saistībā ar uzņēmējdarbības atbalsta un inovācijas un zinātnes jomām, tādējādi vēršot uzmanību uz katra reģiona ieinteresētību šo jomu attīstībā, kas arī ir viens no RIS3 mērķu sasniegšanas raksturojošajiem rādītājiem. Šajās jomās arī ir identificēti VPR būtiskākie šķēršļi sekmīgai viedās specializācijas attīstībai Vidzemē.

Nozīmīgu daļu 1/3 (29%) veido labo prakšu piemēri veido publiskā sektora un apmācības jomas. Praktisko semināru ietvaros pēc katra labās prakses piemēra prezentācijas tika veikts ekspertu kopējs novērtējums 5 baļļu sistēmā trīs kategorijās: būtiskums, pārneses spēja, inovācija (*relevance, transferability un innovativeness*). Tādējādi ir bijis iespējams izvirzīt labākos labās prakses piemērus minētajās kategorijās, un tālāk tos padziļināti izvērtēt attiecībā uz VPR inovāciju ekosistēmas uzlabošanu.

Pētījuma ietvaros veikto diskusiju rezultātā ir identificēti faktori, kas jāņem vērā turpmākās inovāciju ekosistēmas ieviešanai, nodrošināšanai un attīstībai VPR. Turklāt šo faktoru integritāte darbībā var preventīvi pasargāt no iespējamu korekciju veikšanas, tādējādi lietderīgi izmantojot inovāciju ekosistēmas efektīvai īstenošanai nepieciešamo laiku.

Ir identificēti 8 (astoņi) Vidzemes reģionam atbilstoši labās prakses pārneses piemēri. Vidzemes reģionā viedās specializācijas veiksmīgā ieviešanā galvenie šķēršļi ir identificēti saistībā ar uzņēmēju informētības, izpratnes un resursu (talantu un finanšu) trūkumu. Tādējādi no labās prakses piemēriem VPR primāri ir attiecināmi paraugi, **kas veicina uzņēmējdarbības atbalstu un inovāciju un zinātnes sadarbību.**

1 Uzņēmējdarbības atbalsta jomā VPR attiecināms būtu viens no augstu novērtētiem labās prakses piemēriem partnerības reģionā – **Spēļu klāsteris Kainuu** (Gaming cluster in Kainuu) (Somija), kura mērķis ir atbalstīt jaunas industrijas izveidi reģionā⁶.

Pārneses iespēja VPR. Iespēja sadarbībā ar ViA un RTU Vidzemē radīt nišas IT specializācijas klāsteri nopietno spēļu, papildinātās realitātes, IoT, vai citā IT nišā. Klāsteris vienkopus pulcinātu IT studentus no VPR augstskolām un uzņēmējus, kas kopā ar klāsterā speciālistiem izstrādātu inovatīvus IT produktus. Klāsterā darbība paredzētu inovatīvu IT produktu izveidi, sadarbojoties, mācībspēkiem, studentiem un uzņēmējiem. Piemēram, ražošanas uzņēmumiem reģionā, kā to norādīja pētījumā iegūtā informācija, interesē IoT struktūras izveide, taču pietrūkst struktūras, kā to izveidot un ieviest.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas atjaunošana, attīstītas tehnoloģiju nozares, veikti pasākumi, lai saglabātu jaunus, izglītotus iedzīvotājus reģionā un veicināta viedās specializācijas jomu izaugsme Vidzemē.

2 Otrais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **Korkas Tehnoloģiskā Institūta (Cork Institute of Technology) paplašinātā studentu pilsētiņa** (CIT Extended Campus) (Īrija). Projekta mērķis ir veicināt efektīvu un ciešu saikni starp uzņēmējdarbības nozari un zinātņi, iesaistot visas ieinteresētās puses tirgus pieprasījuma rezultātā radītā produkta dizaina izstrādē⁷.

Pārneses iespēja VPR. Iespēja izveidot Vidzemes reģiona universitāšu paplašināto pilsētiņu, kurai, līdzīgi kā labās prakses piemēram, inovāciju un uzņēmējdarbības veicināšanā būtu sekojošas funkcijas - uzņēmējiem nepieciešamo, specifisko apmācības kursu organizēšana, īpaši saistībā ar VPR viedās specializācijas stiprajām jomām - IT un specifisku ražošanas mašīnu vadības apmācībā, palīdzība inovāciju projektu vadībā, pētniecības uzdevuma definēšanā, licencēšanā un patentēšanā, universitāšu ekipējuma un laboratoriju izmantošanā. Reģiona MVU, iestājoties Vidzemes paplašinātās universitāšu pilsētiņas organizācijā, tiktu nodrošinātas minētās pieejas, aktuālā informācija par pētījumiem un pētniecības atbalsts.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas attīstība, palielināta informācijas pieejamība par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā, veicināta sadarbība ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu, mazināta talantu un līderu aizplūšana, palielināti MVU pieejamie resursi (cilvēkkapitāla) inovāciju realizācijai, tai skaitā inovāciju izveides pētniecībai un attīstībai.

3 Trešais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **2i3T - Biznesa inkubators un Tehnoloģijas pārneses universitāte Turīnā Biznesa** (2i3T – Business Incubator and Technology Transfer University of Turin) (Itālija), kura mērķis ir nodrošināt atbalsta pieejamību jauniem, uz inovācijām tendētiem uzņēmumiem un veicināt tehnoloģiju

⁶ <https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/800/gaming-cluster-in-kainuu-answers-to-the-challenge-of-industrial-renewal/>

⁷ <https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/4228/extended-campus-connecting-cit-with-industry/>

nodošanu, lai uzlabotu akadēmisko pētījumu pārnesi uz industriju⁸.

Pārneses iespēja VPR. Mācīšanās vai pārneses potenciāls Vidzemei būtu paplašināt Vidzemes augstāko mācību un pētniecības iestāžu biznesa inkubatorus lokalizētus Vidzemē ar mērķi pētniecības rezultātus fokusēti transformēt uz industriju inovatīvu produktu veidā. Pašlaik jau ViA darbojas ViA Smart Labs, kuru sadarbības fokuss ir vērsts uz studenta un industrijas sadarbību, tomēr kā norāda labās prakses piemērs, industrijai produktīva ir ne tik daudz studentu, cik pētniecības iestādes mācībspēku (pētnieku) iesaiste produktu radīšanā. Pētījumā ir secināts, ka industrijai bez inovācijas idejas ļoti svarīga ir arī inovācijas izstrādes projekta vadība, jo, reģiona MVU pašlaik pietrūkst resursu kapacitātes un kompetences, lai realizētu inovāciju cauri tās tehniskās gatavības līmeņiem. Šādā interpretācijā paplašinātie ViA un RTU inkubatori nodrošinātu to, ka pakalpojums būtu industrijai atraktīvs un ekonomikai produktīvs viedās specializācijas kontekstā.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas attīstība, palielināta informācijas pieejamība par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā, veicināta sadarbība ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu, mazināta talantu un līderu aizplūšana, palielināti MVU pieejamie resursi (cilvēkkapitāla) inovāciju realizācijai, tai skaitā inovāciju izveides pētniecībai un attīstībai.

4 Ceturtais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **I3P - Inovatīvās uzņēmējdarbības inkubators** (I3P- Innovative Enterprise Incubators) (Itālija),⁹ kura mērķis ir nodrošināt atbalsta pieejamību jauniem, uz inovācijām tendētiem uzņēmumiem, radot jaunu, uz inovācijām balstītu uzņēmējdarbību.

Pārneses iespēja VPR. Vidzemē piemēra pārneses iespējas būtu izveidot līdzīgu inovatīvas uzņēmējdarbības atbalsta tīklu, kas aptver ne tikai reģiona pētniecības iespējas, bet arī plašāku reģionu, iekļaujot Latvijas, Ziemeļeiropas un citus reģionus pētniecības izcilībai. Darbības princips paredz mentora – inovāciju projekta vadītāja piešķiršanu MVU, kas izmantojot jauna produkta radīšanas kompetences, kopā ar uzņēmumu izstrādātu inovāciju, balstoties uz plašu pieejamā pētniecības tīkla informācijas bāzi. Kā uzsvērts labās prakses piemērā, projekta viens no galvenajiem veiksmes stāstiem ir tā spēja piedāvāt uzņēmējam kompetentu mentoru - talantu, kas palīdzētu tam realizēt inovatīvu projektu, palīdzot orientēties pētniecības un zinātnes infrastruktūrā un jauna produkta izstrādes posmos. Pēc būtības tas ir pētniecības projekta vadības pakalpojums, ar tiešu un specifisku mērķi realizēt praktiskas ievirzes pētniecības projektu, kura rezultātā tiek radīta tirgus gatavības inovācija.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta sadarbība ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu, palielināta informācijas pieejamība par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā, mazināta talantu un līderu aizplūšana, palielināti MVU pieejamie resursi (cilvēkkapitāla) inovāciju realizācijai, tai

⁸ <https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/2114/2i3t-business-incubator-and-technology-transfer-university-of-turin/>

⁹ <https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/4945/i3p-innovative-enterprises-incubator-politecnico/>

skaitā inovāciju izveides pētniecībai un attīstībai, mazinātas konjunktūras birokrātiskās barjeras, kā arī piesaistīti jaudīgi talanti inovāciju izstrādē.

5 Piektais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **Helsinki Universitātes Koprades Modelis** (Co-creation model of the University of Helsinki) (Somija),¹⁰ kura mērķis ir nodrošināt zināšanu pārnesi no pētījumiem uz uzņēmējdarbību.

Pārneses iespēja VPR. Mācīšanās vai pārneses potenciāls Vidzemei būtu sistēmiski veidot nozaru seminārus - **inovāciju komercializācijas reaktorus - laboratorijas reģionā**, kur tiek sapulcināti industrijas pārstāvji, nozares jomas pārstāvošie zinātnieki, kuri profesionāli moderētā diskusijā definē nozares uzņēmējdarbības izaicinājumus un pētniecības iespējas, ar mērķi, ka diskusijas rezultātā tiks radītas pētniecības koncepcijas un, ideālā variantā, formētas jau konkrētu inovāciju projektu darba grupas. Darbības princips paredz, ka kopražošanā problēmas tiek definētas un atrisinātas sadarbībā ar uzņēmumiem un pētniekiem dzīvā diskusijā.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta sadarbība ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu, palielināta informācijas pieejamība par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā, mazināta talantu un līderu aizplūšana, palielināti MVU pieejamie resursi (cilvēkkapitāla) inovāciju realizācijai, tai skaitā inovāciju izveides pētniecībai un attīstībai, kā arī piesaistīti jaudīgi talanti inovāciju izstrādē.

6 Sestais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu viens no partnerībā visatzinīgāk novērtētajiem projektiem - **Biodonostia** (Spānija) - veselības pētniecības institūts. Biodonostia ir valsts centrs veselības izpētes jomā, kas koncentrējas uz pētniecību, atbalstot inovācijas medicīnas un veselības tehnoloģijās, kas uzlabo veselības aprūpi, vienlaikus radot augstas pievienotas vērtības produktus¹¹.

Pārneses iespēja VPR. Mācīšanās vai pārneses potenciāls Vidzemei būtu izveidot un attīstīt veselības izpētes centru reģionā, sadarbojoties valsts un industrijas sektoriem, ar mērķi radīt inovatīvus veselības, rehabilitācijas un aprūpes pakalpojumus. VPR atrodas vairākas,¹² tai skaitā arī lielas, medicīniskās ārstniecības iestādes, kas nodrošina ne tikai primāro medicīnisko palīdzību, bet arī piedāvā kvalitatīvus un pieejamus medicīnas pakalpojumus, tai skaitā fizioterapiju un veselības uzlabošanas procedūras, kā arī veic laboratoriskos izmeklējumus. Iespēja veicināt viedās specializācijas izaugsmi reģionā būtu VPR medicīnas iestādēm, sadarbībā ar veselības zinātnes un izglītības institūcijām, radot kopīgu reģionālu veselības pētniecības institūtu ar mērķi radīt produktu, pakalpojumu un procesu inovācijas, kas uzlabo veselības aprūpi.

Līdzīgi kā labās prakses piemērā, valsts un izglītības sektori daļu no medicīnas jomu izpētes budžeta novirzītu jaunizveidotajam institūtam, kurā strādātu zinātnieki kopā ar industriju reģionā pārstāvošajiem praktizējošiem ārstiem. Rezultātā centrā tiktu

¹⁰ <https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/5016/co-creation-model-of-university-of-helsinki/>

¹¹ <https://www.interregeurope.eu/policylearning/good-practices/item/2135/biodonostia/>

¹² SIA Vidzemes Slimnīca, SIA Rehabilitācijas centrs "Līgatne", valsts SIA Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca; SIA Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība, SIA Mazsalacas slimnīca, PSV "Rūjienas slimnīca", u.c.

izstrādātas inovatīvas pieejas rehabilitācijā un medicīnā, kas tiktu pielietotas reģiona veselības iestādēs, un, iespējams, varētu tikt patentētas un eksportētas. Vienlaicīgi, reģionam kopumā gūstot atzinību un plašāku atpazīstamību inovatīvas veselības aprūpē, tiktu veicināts veselības tūrisms. Šajā pārnesē svarīga būtu esošo reģiona spēcīgo medicīnas jomu detalizēta izpēte un atlase, izvēloties prioritāru pētniecības un attīstības virzienu. Pašlaik Vidzemē spēcīga iezīmējas rehabilitācijas joma, kuru spilgti pārstāv Līgatnes rehabilitācijas centrs, Strenču psihoneiroloģiskā klīnika un Mazsalacas slimnīca, kas nacionālā līmenī ieguvusi labu reputāciju paleatīvās aprūpes jomā.

Tādējādi reģionā tiktu attīstīti augstas pievienotās vērtības produkti perspektīvajā veselības jomā, izmantojot esošo uzkrātās pieredzes kompetenci un daļēji materiāltehnisko bāzi. Lai gan kopumā medicīna un veselības pakalpojumi pašlaik nav VPR spēcīgā viedās specializācijas joma, saistībā ar sabiedrības novecošanos un strauji pieaugošajām biotehnoloģijām, tai ir izaugsmes perspektīva gan vietējā tirgū, gan augsts eksporta potenciāls.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas atjaunošana, attīstīta nākotnē izteikti perspektīvā veselības, tai skaitā rehabilitācijas, nozare, veikti pasākumi, lai saglabātu jaunus, izglītotus iedzīvotājus reģionā un veicināta viedās specializācijas jomu izaugsme Vidzemē.

7 Septītais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **Biotehnoloģiju Biznesa Inkubatora labās prakses piemērs** (The Biotechnology Business Incubator) (Lietuva),¹³ kura mērķis ir veicināt saikni starp industriju un pētniecību biotehnoloģiju jomās. Biotehnoloģiju var pielietot gandrīz visās galvenajās reģiona rūpniecības zonās – lopkopībā un lauksaimniecībā, kultūraugu un citu produktu (piemēram, bioloģiski noārdāmas plastmasas, augu eļļas, biodegvielas un vides izmantošanā), pārtikas ražošanā, nepārtikas (rūpnieciskā) izmantošanā, veselības aprūpē, u.c. Biotehnoloģijas iespējams izmantot arī ieguves rūpniecībā, piemēram izmantojot dabiski esošās baktērijas bioloģiskajā izskalošanā, kā arī, lai pārstrādātu, apstrādātu atkritumus, sakoptu vietas, kas piesārņotas ar rūpnieciskām darbībām (biorehabilitācija).

Pārneses iespēja VPR. Mācīšanās vai pārneses potenciāls Vidzemei būtu saistībā ar Vidzemē lokalizēto Agroresursu un Ekonomikas Institutu, kas specializējas agroresursu pētniecībā biotehnoloģiju jomās. Sadarbībā ar Agroresursu un Ekonomikas institūtu varētu tikt dibināts biotehnoloģiju biznesa inkubators, kur institūta pētnieki sadarbībā ar uzņēmumiem rastu atbalstošu vidi jaunu produktu attīstībai biotehnoloģiju jomā. Institūta zinātnieku atklājumi nereti paliek zemā tehnoloģiskās gatavības līmenī nepārsniedzot TRL4,¹⁴ taču iesaistoties uzņēmējiem, reģionā tiktu veicināta zinātnē un pētniecībā balstīta jaunu inovatīvu produktu izveide biotehnoloģijās.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas atjaunošana, attīstīts nākotnē izteikti perspektīvais biotehnoloģijas sektors reģionā, veikti pasākumi, lai saglabātu jaunus, izglītotus iedzīvotājus reģionā un veicināta viedās specializācijas jomu izaugsme Vidzemē.

13 <https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/4635/biotechnology-start-ups-in-lithuania/>

14 <https://www.rtu.lv/lv/valorizacija/petniekiem/tehnologiju-gatavibas-limeni>

8

Astotais VPR attiecināmais labās prakses piemērs viedās specializācijas izaugsmes atbalstam būtu **Donosti UP! 2016**, kas ir pilsētas investīciju plāns un kura mērķis ir veicināt tās ekonomisko attīstību integrētā un ilgtspējīgā veidā ar mērķi radīt jaunas darbavietas, galveno uzmanību pievēršot inovāciju vadītai izaugsmei. Tas ir visaugstāk novērtētais labās prakses piemērs starp reģioniem.

Pārneses iespēja VPR. Mācīšanās vai pārneses potenciāls Vidzemes lielākajām pilsētām (Valmierai, Cēsīm vai Smiltenei) būtu izveidot un attīstīt pasākumu kompleksu ar galveno mērķi radīt jaunas darba vietas, koncentrējoties uz inovācijām kā izaugsmes dzinējspēku un balstu, kas veicina jaunu darbavietu radīšanu. Pārneses iespējam ir radīt kompleksas pilsētas rīcības, lai stiprinātu un stimulētu tās ekonomisko attīstību. Pārneses iespēja paredz VPR pilsētai aktīvi veicināt līdzdalību un sadarbību ar inovāciju ekosistēmas aģentiem, veicinot publiskā un privātā sektora sadarbības modeli.

Atrisinātā VPR problēma. Veicināta reģionālās ekonomikas atjaunošana, veikti pasākumi, lai saglabātu talantīgus, izglītotus iedzīvotājus reģionā un veicināta viedās specializācijas jomu izaugsme Vidzemē.

Pētījuma ietvaros veikto ekspertu tematisko diskusiju, fokusgrupu un padziļināto interviju rezultātā, kā prioritārās aktivitātes rīcības plānam tika izvirzītas sekojošas divas rīcības, kas veicina MVU inovāciju projektu vadītāja pieejamību, inovāciju laboratorijas koncepts un stimulējošu pilsētvidi jaunu darbavietu radīšanai.

RĪCĪBAS

VIDZEMES REĢIONA VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS TĀLĀKAI ILGTSPĒJĪGAI ATTĪSTĪBAI

RĪCĪBA 1

SAM 1.2.1_papildinošs projekts – iesniedzams un finansējams projektu priekšlikums

INOVĀCIJU PROJEKTU VADĪTĀJS

ATBALSTS PRODUKTĪVAI INOVĀCIJU PROJEKTU VADĪBAI UZŅĒMUMOS

Praktiska rekomendācija darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” SAM 1.2.1. “Palielināt privātā sektora investīcijas P&A” pilnveidei.

RISINĀMĀ PROBLĒMA – MĒRĶIS ir trīskāršs:

1. Palielināt informācijas pieejamību par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā, palielinot inovāciju izstrādē iesaistīto uzņēmumu skaitu reģionā,
2. Veicināt MVU sadarbību ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu,
3. Radīt eksportspējīgas, zinātniskos atklājumos balstītas inovācijas.

DARBĪBAS PRINCIPS

SAM 1.2.1. programmu ietvaros veikt korekcijas esošajām atbalsta aktivitātēm ar mērķi nodrošināt uzņēmējiem < 85% apmērā izmaksu kompensāciju, kas rodas nodrošinot profesionālu un rezultatīvu inovāciju izstrādes projekta vadību, kuras laikā tiek iekļauta sadarbība ar pētniecības institūciju, profesionāls jaunu produkti izstrādes process un kuras rezultātā rodas pētniecībā balstīts inovatīvs produkts. Inovāciju projekta vadības pakalpojumi ir atšķirīgi no citiem biznesa konsultāciju pakalpojumiem, kā piemēram, finanšu, investīciju piesaistes, un citiem līdzīgiem, kas plaši pieejami tirgū.

Atbalsts paredz:

1. Inovāciju projekta vadības pakalpojumi < 85% apmērā, kas tiek segti no atbalsta projekta līdzekļiem, 15% apmērā iesaistās uzņēmums;
2. Inovāciju projektu vadītāji tiek piesaistīti uzņēmumam ārpus pakalpojumā, un projekta progress tiek uzraudzīts atbilstoši jauna produkta izstrādes procesam;
3. Projekts ir noslēgts, kad konkrētā izstrādātā inovācija ir sasniegusi TRL9¹⁵ un

¹⁵ <https://www.rtu.lv/lv/valorizacija/petniekiem/tehnologiju-gatavibas-limeni>

uzsākta tās komercializācija vismaz pilota testa režīmā.

Inovāciju projektu vadītāju zinātnes un izpētes sadarbības lauks aptver ne tikai reģiona pētniecības iespējas, bet arī plašāku reģionu, iekļaujot Latvijas, Ziemeļeiropas un citus reģionus pētniecības izcilībai. Darbība paredz profesionāla mentora – inovāciju projekta vadītāja pakalpojumu MVU, kurš izmantojot savas zināšanas par zinātnes infrastruktūru un jauna produkta radīšanas kompetences, produktīvi kopā ar uzņēmumu izstrādātu inovāciju, balstoties uz plašu pētniecības tīkla informācijas bāzi. Inovāciju projekta vadītāja galvenās funkcijas būtu:

1. Informēt uzņēmumus par viedās specializācijas atbalsta iespējām, izstrādāt tiem individuālu inovācijas izaugsmes programmu – palielināt MVU zināšanas un informētību par dažādiem atbalsta dalībniekiem un to pakalpojumiem;
2. Asistēt uzņēmumiem sadarbībā ar pētniecības centriem un zinātniekiem, atrodot piemērotāko risinājumu industriālajai problēmai, balstoties ne tikai uz reģiona un nacionālās pētniecības resursiem, bet arī starptautisko zinātnes lauku;
3. Palīdzēt uzņēmumam pētījuma projektā rezultātā nonākt līdz komercializējamam produktam vai pakalpojumam- augstas pievienotās vērtības inovācijai.

Tādējādi projekta vadītāja- mentora funkcijas ietvertu gan praktisku sadarbību ar zinātnieku, gan inovācijas izstrādi līdz TRL9.

RĪCĪBAS IDEJISKAIS AVOTS

VPR veiktais pētījums atklāja, ka vieni no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē inovāciju izstrādi, ir MVU zemais informācijas līmenis par pieejamiem atbalsta veidiem viedās specializācijas attīstībai, sarežģītā, uzņēmējam grūti izprotamā formālā atbalsta iegūšanas valoda un Pētniecības un Attīstības (turpmāk tekstā - P&A) projektu vadītāja trūkums uzņēmumos. Pētījumā tika atklāts, ka tie uzņēmumi, kuriem ir P&A projektu vadītājs, aktīvi iesaistījās inovāciju izstrādē. Arī labās prakses piemērā I3P – Inovatīvās uzņēmējdarbības inkubators (I3P- Innovative Enterprise Incubators) (Itālija),¹⁶ tika uzsvērts, ka viens no tā galvenajiem veiksmes stāstiem ir tā spēja piedāvāt uzņēmējam kompetentu mentoru, kas palīdz tam realizēt inovācijas izstrādes projektu, palīdzot orientēties pētniecības un zinātnes infrastruktūrā un jauna produkta izstrādes posmos. Pētījuma laikā no industrijas puses tika vairākkārtīgi izteikta nepieciešamība pēc inovāciju projektu vadītājiem, kas pārzina pētniecības vidi un uzņēmējdarbības vajadzības. Tādējādi ierosinātā darbība ir izveidot atbalsta projektu inovāciju (P&A) vadītāju pieejamībai Vidzemes plānošanas reģiona uzņēmumiem, ar mērķi 2 gadu laikā 20 Vidzemes uzņēmumiem palīdzēt izveidot pētniecībā balstītu inovatīvu produktu. Aktivitātē galvenā uzmanība tiktu pievērsta MVU spējai palielināt inovāciju un pētniecības aktivitātes, radot izpētē balstītas augstas pievienotās vērtības produktus un pakalpojumus.

RĪCĪBAS SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

16 <https://www.interregeurope.eu/ecoris3/news/news-article/4945/i3p-innovative-enterprises-incubator-politecnico/>

ir iesaistīt vismaz 30 Vidzemes uzņēmumus jaunu, perspektīvu, inovatīvu produktu izveidē, apvienojot savu pētniecības kapacitāti ar pētniecības centru atklājumiem.

RĪCĪBAS UZDEVUMI:

1. **Iesniegt rakstveida priekšlikumu EM grozīt MK noteikumus ar atbalstu inovāciju projektu vadībai ārštata darbinieka vai pakalpojuma sniedzēja formātā** par Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt privātā sektora investīcijas P&A” pasākumu sekojošiem apakšpunktiem:

1.2.1.1. “Atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei kompetences centru ietvaros” apakšpunktu 30.1.4. individuālo pētījumu un sadarbības pētniecības projektu vadošo pētījumu īstenotāju un to sadarbības partneru netiešās pētniecības izmaksas, kas saistītas ar pasākuma ietvaros īstenojamo pētniecības projektu un tehnoloģiski ekonomisko priekšizpēšu veikšanu. Pašlaik paredzams, ka finansējumu šajā apakšpunktā minētajām darbībām sniedz saskaņā ar Komisijas regulu Nr. 651/2014, kas paredz:

30.1.4.1. pētniecības projekta vadības izmaksas (pētniecības projekta vadības personāla atlīdzības izmaksas par pētniecības projekta ietvaros veicamo darbību plānošanu, koordinēšanu un kontroli, tajā skaitā arī maksa par pētniecības projekta dokumentācijas nodrošināšanu atbilstoši Eiropas Savienības un nacionāla līmeņa tiesību aktos noteiktajām prasībām, projekta iepirkumu organizēšanas un kontroles izmaksas). Atlīdzības izmaksas ir uzskatāmas par pētniecības projekta vadības izmaksu sastāvdaļu, ja darbinieki ne mazāk kā vienu mēnesi vismaz 30 % no sava darba laika strādā ar pētniecības projektu, un tas ir uzrādīts darba laika uzskaites sistēmā vai darba laika uzskaites tabulā;

MK grozījums paredz mainīt atlīdzību saņēmēju statusu no iekšējiem darbiniekiem uz ārštata piesaistītiem specifiskiem inovāciju projektu vadītājiem vai pakalpojuma sniedzēju kompāniju servisa nodrošināšanai. MK grozījumam jāparedz, ka pakalpojuma sniedzējs ir kvalificēts sniegt pakalpojumu, tam ir bijusi veiksmīga pieredze jaunu produktu (preču, tehnoloģiju un procesu) izstrādē. MK grozījums paredz, ka piesaistītais speciālists var būt daļēja laika darbinieks un tā darba kvalitāti un sasniežamos rezultātus jauna produkta izstrādes kontekstā nosaka uzņēmums, kas konkrēto speciālistu vai servisa kompāniju ir izvēlējis. MK grozījumi paredz, ka galvenais atskaites rādītājs ir uzņēmuma, sadarbībā ar inovāciju projektu vadītāja speciālistu, realizētā inovācija TRL 9 līmenī, kas pakļauta komercializācijas testam kādā no iespējamām formām. MK noteikumi paredz, ka darba samaksa inovāciju projektu vadītājam nedrīkst pārsniegt 100 EUR bruto stundā.

2. Veicināt, ka mērķtiecīga, profesionāla un produktīva Inovāciju projektu vadība var tikt atbalstīta saistībā ar citiem Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.2.1. specifisko atbalsta mērķu “Palielināt privātā sektora investīcijas P&A” pasākumiem:

- a. 1.2.1.2. “Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai”,
- b. 1.2.1.3. “Inovāciju vaučeri MVU”
- c. 1.2.1.4. “Atbalsts jaunu produktu ieviešanai ražošanā”

lai nodrošinātu efektīvāku viedās specializācijas attīstību reģionā. Rīcība paredz veikt grozījumus esošos MK noteikumos, paredzot izmaiņas esošo attiecināmo izmaksu sarakstā.

3. **Iesniegt rakstveida priekšlikumu EM grozīt MK noteikumus ar atbalstu inovāciju projektu vadībai ārštata darbinieka vai pakalpojuma sniedzēja formātā** par Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 1.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Veicināt inovāciju ieviešanu komersantos” 1.2.2.1. pasākuma “Atbalsts nodarbināto apmācībām”, paredzot atbalstīt uzņēmuma darbinieku apmācību augsti kvalificētai un profesionālai inovāciju projektu vadībai.

4. **Iesniegt priekšlikumus Norvēģijas finanšu instrumentu** (turpmāk tekstā NFI) pārvaldībai par rekomendējamo rīcību “Inovāciju projektu vadītājs”, ar mērķi to iekļaut nākamajā plānotajā atbalsta programmā, kas tiks uzsākta 2020. gadā.

5. **Iesniegt priekšlikumus VARAM un ZM** par rekomendējamo rīcību “Inovāciju projektu vadītājs”, ar mērķi to iekļaut nākamajās plānotajās atbalsta programmās, kas tiks uzsāktas 2020. gadā.

6. **Uzraudzīt** sniegto rekomendāciju iekļaušanu SAM 1.2.1. programmu atjaunotnē un jaunu programmu izstrādē, nepieciešamības gadījumā sniedzot papildus konsultācijas.

7. **Sniegt priekšlikumus EM, ZM, VARAM un LIAA** turpmāk viedās specializācijas atbalsta programmās iekļaut arī inovāciju projektu vadītāju atbalsta pasākumus. Priekšlikumi paralēli iesniedzami arī Nacionālā attīstības plāna 2021.-2017.gada projektam.

8. **Apzināt Rīcības “Inovāciju Projektu vadītājs”** VPR realizācijas iespējas Eiropas Komisijas inovāciju ekosistēmu attīstības programmā “Urban Nomad Actions”. Tajā ir definētas 12 tēmas un tiek organizēti projektu uzsaukumi, kurā EU plānošanas reģioni var pieteikties finansiālam atbalstam inovāciju projektu realizēšanai.

9. **Apzināt Rīcības “Inovāciju Projektu vadītājs”** VPR realizācijas iespējas programmā HORIZON 2020. Projekts tiek iesniegts finansēšanai “HORIZON 2020” programmas uzsaukumā. Apstiprināšanas gadījumā VPR ievieš projektu reģionā.

10. **Iesniegt pieteikumu pilota projekta “Inovāciju projektu vadītājs”** finansēšanai **Interreg Europe programmā**.

IESAISTĪTĀS PUSES:

Projektā piedalās sekojošas puses:

VPR - atbildīgais par rīcības priekšlikumu iesniegšanu, **EM, LIAA, VARAM, NFI** - izvērtē saņemtos priekšlikumus, **EM** - izstrādā priekšlikumus Ministru kabineta grozījumiem.

RĪCĪBAS LAIKA POSMS

Rīcība sāksies 2020. gada janvārī un beigsies 2021. gada decembrī.

IZMAKSAS

Ekspertu, profesionālu inovāciju projektu vadītāju, atlīdzība aprēķināta pēc tirgus cenām no 1000 EUR mēnesī¹⁷ bruto vienam uzņēmumam, kur paredzamais kopīgais izstrādes laiks ir 9-12 mēneši TRL4< inovācijām un 12-18 mēneši TRL1< inovācijām. Vienam uzņēmumam kopīgās inovāciju projektu vadības izmaksas 12 mēnešu periodā sasniegtu 12 000 EUR, no kuriem Rīcība rekomendē paredzēt kompensēt MVU 85%, iezīmējot 15% līdzfinansējumu no uzņēmuma puses. Caur atbalstu plānojot atbalstīt 30 Vidzemes uzņēmumus, kopējās projekta izmaksas veidojas 360 000 EUR, no kurām 306 000 EUR ir atbalsta finansējums un 54 000 MVU līdzdalība.

FINANSĒŠANAS AVOTI

SAM 1.2.1. aktivitātes līdzekļi; NFI, HORIZON 2020, "Urban Nomad Actions", Interreg Europe projektu līdzekļi.

UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Projekta uzraudzību un novērtēšanu veic VPR kopējā projekta vadītājs. Projekta uzraudzība paredz projekta progressa atskaiti reizi trijos mēnešos.

Projektam ir 4 uzraudzības rādītāji:

1. Iesniegti rakstveida priekšlikumi EM grozīt MK noteikumus;
2. Pieņemto noteikumu ieviešanas uzraudzība, kurā, saskaņojot ar vadošo partneri, paredzams, ka 10 Vidzemes reģiona uzņēmumi ir veikuši pētniecības un attīstības aktivitātes, kuru rezultātā ir radušās 5 zināšanās un izpētē balstītas TRL9 līmeņa (gatavas komercializācijai) inovācijas; Detalizēti rādītāji:
 - a. līdz 2020. gada 31. decembrim- atbalstīto komersantu skaits – 10; atbalstīto komersantu skaits, kas saņem grantus – 5; komersantu skaits, kuri saņem atbalstu, lai laistu tirgū jaunus produktus – 5;
 - b. līdz 2021. gada 31. decembrim - komersantu skaits, kuri izlaiž tirgū jaunus produktus – 5.

¹⁷ Paredzot, ka eksperts noslodze ir 20h mēnesī ar stundas likmi 50 EUR (bruto).

c. privātās investīcijas, kas papildina valsts atbalstu inovācijām vai pētniecības un izstrādes projektiem, – 56 000 euro;

3. Sagatavoti un iesniegti priekšlikumi Interreg Europe, LIAA, NFI, VARAM, ZM;
4. Līdzdalība vismaz trīs sanāsmēs ar lēmumu pieņēmējiem par inovāciju atbalsta instrumentu atbalstu;

Pēc projekta beigām 2021. gada decembrī projekts tiks izvērtēts, lai apzinātu nākamās nepieciešamās darbības.

INOVĀCIJU LABORATORIJA

PROFESIONĀLI VADĪTA UZŅĒMĒJU UN ZINĀTNIEKU KOPRADE

- UZŅĒMĒJI UN NOZARES PĀRSTĀVJI
- JOMAS ZINĀTNIEKI
- PROJEKTU VADĪTĀJI
- INVESTĪCIJU PIESAISTĪTĀJI

Profesionāli vadīta uzņēmēju un zinātnieku koprades aktivitāte, ar konkrētu un specifisku mērķi radīt konkrētas inovāciju jaunrades grupas. Galvenā atšķirība no līdzīgiem inovāciju hakatoniem, inovāciju dienām un līdzīgam uzņēmēju tikšanās reizēm ar zinātnieku, ir mērķtiecīgas darbības koprades grupas formēšanai.

Praktiska rekomendācija darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" SAM 1.2.1. "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" pilnveidei.

RISINĀMĀ PROBLĒMA – MĒRĶIS ir trīskāršs:

1. Veicināt MVU sadarbību ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes jomās, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu,
2. Radīt zinātniskos atklājumus balstītas inovācijas reģionā,
3. Palielināt informācijas pieejamību par viedās specializācijas atbalstu MVU sektorā un piesaistīt jaudīgus talantus inovāciju izstrādē.

RĪCĪBAS PRINCIPS – SAM 1.2.1. programmu ietvaros veikt korekcijas esošajām atbalsta aktivitātēm ar mērķi organizēt Vidzemes uzņēmēju un zinātnieku Inovāciju Laboratoriju. Inovāciju Laboratorijā tiktu sapulcināti industrijas pārstāvji, nozares jomas pārstāvošie zinātnieki un potenciālie projektu vadītāji, investīciju piesaistītāji, kuri kopīgā profesionāli moderētā diskusijā definētu nozares uzņēmējdarbības izaicinājumus un pētniecības iespējas, ar mērķi, ka diskusijas rezultātā tiks radītas pētniecības koncepcijas un, ideālā variantā, formētas jau konkrētu inovāciju projektu darba grupas.

Rīcības princips paredz:

1. Informēt reģiona attiecīgās industrijas uzņēmumus par jaunākajiem pētījumiem un atklājumiem attiecīgās viedās specializācijas jomā;
2. Vadītā diskusijā definēt uzņēmējdarbības izaicinājumus, konceptuāli savienot tos ar jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem un radīt jaunas pētniecības koncepcijas un jau konkrētu uzņēmumu un zinātnieku darba grupas;
3. Katrai izveidotai grupai palīdzēt piesaistīt tālāko izstrādes finansējumu un inovāciju projekta vadītāju, grupā mērķtiecīgi piesaistot investīciju piesaistītāju.

Tādējādi kopstrādē problēmas tiek definētas un atrisinātas sadarbībā ar uzņēmumiem un pētniekiem dzīvā diskusijā, un jaunizveidotām grupām tiek tūlītēji piesaistīts investīciju piesaistes speciālists.

RĪCĪBAS IDEJISKAIS AVOTS. Pamatojoties uz pētījumu rezultātiem, kā viens no būtiskākajiem šķēršļiem uzņēmumu izaugsmei viedās specializācijas jomā ir sadarbības trūkums (gan pieejamās informācijas, gan pētījumu izstrādes) ar izcilākajām zinātniskajām institūcijām nacionālā un starptautiskā līmenī, tādējādi nodrošinot iespējami efektīvāko un kvalitatīvāko rezultātu laikus. Pētījumā tika vairākkārtīgi identificēts, ka Vidzemes uzņēmējiem iztrūkst zināšanu par jaunākajiem pētījumu rezultātiem un iespējām tos sasaistīt ar industrijas vajadzībām. Tādējādi ierosinātā darbība ir veicināt Vidzemes uzņēmēju informācijas līmeni par pieejamiem jaunākajiem pētījumiem un veicināt diskusiju starp zinātniekiem un uzņēmējiem, kā jaunākie pētniecības rezultāti var palīdzēt industrijas izaicinājumus pārvērst iespējās. Aktivitātē galvenā uzmanība tiks pievērsta viedās specializācijas prioritārajām jomām reģionā.

Rīcības ideja aizgūta no VPR attiecināmās reģiona labās prakses piemēra viedās specializācijas atbalstam Somijā, projektā **Helsinki Universitātes Koprades Modelis** (Co-creation model of the University of Helsinki) (Somija),¹⁸ kura mērķis ir nodrošināt zināšanu pārnesi no pētījumiem uz uzņēmējdarbību.

RĪCĪBAS SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS ir realizēt divas "Inovāciju Laboratorijas" līdz 2021. gada 31. decembrim, kuru rezultātā iesaistītos vismaz divi Vidzemes uzņēmumi inovāciju izstrādes projektos sadarbībā ar zinātniekiem.

RĪCĪBAS UZDEVUMI:

1. SAM 1.2.1. programmas ietvaros veikt korekcijas esošajām atbalsta aktivitātēm ar mērķi organizēt uzņēmēju un zinātnieku Inovāciju Laboratoriju-Kopradi-**iesniegt priekšlikumus MK grozījumiem EM un LIAA** par Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt privātā sektora investīcijas P&A" pasākumu 1.2.1.2. "Atbalsts tehnoloģiju pārneses sistēmas pilnveidošanai", paredzot atbalstu vismaz vienas "Inovāciju laboratorijas" organizēšanai Vidzemē, lai nodrošinātu efektīvāku viedās specializācijas attīstību reģionā laika periodā no 01.01.2020. – 31.12.2021. Iesniegt priekšlikumus LIAA un Kompetences centriem novirzīt līdzekļus, paredzot atbalstu vismaz vienas "Inovāciju laboratorijas" organizēšanai Vidzemē.
2. **Iesniegt priekšlikumus NFI** pārvaldībai par rekomendējamo rīcību "Inovāciju Laboratorija", ar mērķi to iekļaut nākamajā plānotajā atbalsta programmā, kas tiks uzsākta 2020. gadā.
3. **Iesniegt priekšlikumus VARAM un ZM** par rekomendējamo rīcību "Inovāciju Laboratorija", ar mērķi to iekļaut nākamajās plānotajās atbalsta programmās, kas tiks uzsāktas 2020. gadā.
4. **Uzraudzīt** sniegto rekomendāciju iekļaušanu SAM 1.2.1. programmu

atjaunotnē un jaunu programmu izstrādē, nepieciešamības gadījumā sniedzot papildus konsultācijas.

5. **Sniegt priekšlikumus EM, ZM, VARAM un LIAA** turpmāk viedās specializācijas atbalsta programmās iekļaut arī Inovāciju Laboratorijas - Koprades. Priekšlikumi paralēli iesniedzami arī Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gada projektam.
6. **Apzināt Rīcības "Inovāciju Laboratorija"** VPR realizācijas iespējas Eiropas Komisijas inovāciju ekosistēmu attīstības programmā "Urban Nomad Actions", kur var pieteikties reģioni. Tajā ir definētas 12 tēmas un tiek organizēti projektu uzsaukumi. Tajā plānošanas reģioni var pieteikties finansiālam atbalstam projektu realizēšanai.
7. **Apzināt Rīcības "Inovāciju Laboratorija"** VPR realizācijas iespējas programmā HORIZON 2020. Projekts tiek iesniegts finansēšanai "HORIZON 2020" programmas uzsaukumā. Apstiprināšanas gadījumā VPR ievieš projektu reģionā.

IESAISTĪTĀS PUSES:

Projektā piedalās sekojošas puses:

VPR - atbildīgais par rīcību, **EM, ZM, VARAM** vērtē iesniegtos priekšlikumus, **LIAA** organizē atbilstošos pasākumus; **NFI** - lemj par atbasta piešķiršanu.

LAIKA POSMS

Projekts sāksies 2020. gada janvārī un beigsies 2021. gada decembrī.

IZMAKSAS

Vienas "Inovāciju Laboratorijas" organizēšanas kopīgās izmaksas līdz 50 cilvēku apmeklējumam ir 5000 EUR. Kopējās projekta izmaksas divu "Inovāciju Laboratoriju" organizēšanai ir 10 000 EUR.

FINANSĒŠANAS AVOTI

SAM 1.2.1. aktivitātes līdzekļi; NFI, HORIZON 2020, "Urban Nomad Actions" projektu līdzekļi.

UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Projektam ir 3 uzraudzības rādītāji:

1. Sagatavoti un iesniegti priekšlikumi EM, LIAA, NFI, VARAM, ZM;
2. Līdzdalība vismaz trīs sanāsmēs ar lēmumu pieņēmējiem par inovāciju atbalsta instrumentu atbalstu;
3. Finansējuma sekmīgas piesaistes rezultātā vismaz divi Vidzemes reģiona

uzņēmumi ir veikuši pētniecības un attīstības aktivitātes, kuru rezultātā ir radušās divas zināšanās un izpētē balstītas inovācijas;

Detalizēti rādītāji:

- līdz 2020. gada 31. decembrim – ar zinātniekiem kopīgā pētniecības un attīstības programmā iesaistīto komersantu skaits – 2;
- līdz 2021. gada 31. decembrim - komersantu skaits, kuri pētniecībā un attīstībā kopsadarbībā ar zinātniekiem ir izveidojuši vismaz TRL5 gatavības inovāciju – 2.

Pēc projekta beigām 2021. gada decembrī projekts tiks izvērtēts, lai apzinātu nepieciešamās nākamās aktivitātes.

Rīcības plāna aktivitātes ir tikušas pārrunātas 5 tematiskās diskusijās ar industrijas, publiskā sektora, akadēmiskā un pilsoniskā sektora pārstāvjiem laika posmā no maija līdz septembrim 2019. gadā. Papildus ir veiktas vairāk kā 10 padziļinātas intervijas ar industrijas pārstāvjiem – MVU uzņēmumu vadītājiem, pārrunājot efektīvāko modeli. Rekomendētās rīcības ir guvušas pozitīvu novērtējumu, dodot tālāk zaļo gaismu to īstenošanai.

Rīcības plāna aktivitātes ir saskaņotas ar Eiropas Savienības, nacionālā un VPR reģiona attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām attīstības prioritātēm, specifiskajiem atbalsta mērķiem un rīcības virzieniem 2014.-2020. gada plānošanas periodam. Dokuments ir izstrādāts saskaņā ar spēkā esošajiem Vidzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem un tajos noteiktajām viedās specializācijas jomām.

ecoRIS3
Interreg Europe

European Union
European Regional
Development Fund

“Šī publikācija atspoguļo tikai tās autora viedokli un, lai arī kā tiktu izmantota tajā ietvertā informācija, Interreg Europe programma par to neuzņemas nekādu atbildību.”

© Vidzemes plānošanas reģions